

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Ndob/13/2024
Identifikačné číslo spisu: 1208212733
Dátum vydania rozhodnutia: 15.05.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Ivana Nemčeková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:1208212733.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivany Nemčekovej a členiek senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD., a JUDr. Lenky Praženkovej, v spore žalobcu VODOHOSPODÁRSKA VÝSTAVBA, ŠTÁTNY PODNIK, P. O. BOX 45, Karloveská 2, Bratislava, IČO: 00 56 752, zast. SOUKENÍK - ŠTRPKA, s. r. o., Šoltésovej 14, Bratislava, IČO: 36 862 711, proti žalovaným 1/ Slovenské elektrárne, a.s., Pribinova 40, Bratislava, IČO: 35 829 052, zast. ATLegal, s. r. o., Mlynské Nivy 73, Bratislava, IČO: 47 231 424, 2/ MH Manažment, a.s., Turbínova 3, Bratislava, IČO: 50 088 033, zast. RUŽIČKA AND PARTNERS s.r.o., Vysoká 2/B, Bratislava, IČO: 36 863 360, 3/ Slovenský energetický podnik, štátny podnik v likvidácii, Bojnická 10, Bratislava, IČO: 00 002 682, 4/ Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Mlynské Nivy 44/a, Bratislava, IČO: 00 686 832, zast. Advokátska kancelária JUDr. Erik Končok, s. r. o., Vojtecha Tvrdého 793/21, Žilina, IČO: 52 789 870, o vyslovenie neplatnosti Dohody o usporiadaní majetkovo-právnych vzťahov VEG, vedenom pôvodne Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. 23Cb/163/2008, o dovolaní žalobcu a dovolaní žalovaného 4/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 12. októbra 2022, sp. zn. 3Cob/87/2020, v štádiu konania o námietke zaujatosti uplatnenej žalovaným 1/ v konaní Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Ndob/19/2024 voči sudkyňiam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Katarína Pramukovej a JUDr. Andrei Sedlačkovej, takto

rozhodol:

I. Sudkyňa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, JUDr. Katarína Pramuková, n i e j e v y l ú č e n á z prejednávania a rozhodovania vecí v konaní Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Ndob/19/2024.

II. Sudkyňa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, JUDr. Andrea Sedlačková, n i e j e v y l ú č e n á z prejednávania a rozhodovania vecí v konaní Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Ndob/19/2024.

Odôvodnenie

1. Dňa 25.04.2024 predsedníčka senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „NS SR“), JUDr. Andrea Sedlačková, konajúca vo veci sp. zn. 3Ndob/19/2024, v súlade s ustanovením § 54 ods. 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „CSP“), v spojení s tretou hlavou, článkom XVIII ods. 4 Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2024 (Spr 1885/2023) v aktuálnom znení, vo vzťahu k námietke zaujatosti uplatnenej žalovaným 1/ proti sudkyňiam najvyššieho súdu, JUDr. Kataríne Pramukovej a JUDr. Andrei Sedlačkovej, vo veci sp. zn. 3Ndob/19/2024, predložila spis a vydala pokyn na pridelenie veci náhodným výberom. Vec bola takto (prostredníctvom technických prostriedkov - elektronickej podateľne najvyššieho súdu) pridelená na vybavenie senátu najvyššieho súdu 50/5Ndob, a to pod sp. zn. 5Ndob/13/2024.

2. Vzhľadom na zloženie senátu v dovolacom konaní sp. zn. 4Obdo/46/2023 (JUDr. Lenka Praženková, JUDr. Gabriela Mederová, Mgr. Soňa Pekarčíková), o vylúčenie členky ktorého - Mgr. Soni Pekarčíkovej, ide vo veci sp. zn. 3Ndob/19/2024, predsedníčka senátu vo veci sp. zn. 5Ndob/13/2024 primárne (na odstránenie akýchkoľvek pochybností) predložila spis postupom podľa § 50 ods. 1 CSP predsedovi najvyššieho súdu, ktorý uznesením zo dňa 06.05.2024, sp. zn. KP 115/2024, rozhodol, že sudkyňa JUDr. Lenka Praženková nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 5Ndob/13/2024. Za rozhodujúce považoval to, že JUDr. Lenka Praženková nie je vo veci sp. zn. 3Ndob/19/2024 členkou senátu, ktorý bude rozhodovať o námietke uplatnenej žalovaným 1/ voči členke senátu konajúceho vo veci sp. zn. 4Obdo/46/2023.

3. Senát najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 5Ndob/13/2024 sa v potrebnom rozsahu oboznámil s predloženým spisovým materiálom k námietkovému konaniu sp. zn. 3Ndob/19/2024. Zo spisového materiálu vyplýva, že v dovolacom konaní (vo veci samej) sp. zn. 4Obdo/46/2023 uplatnil žalovaný 1/ námietku zaujatosti voči sudkyňi Mgr. Soni Pekarčíkovej. O tejto námietke má podľa § 54 ods. 3 CSP rozhodovať iný senát najvyššieho súdu. V tomto prípade ide o senát v konaní sp. zn. 3Ndob/19/2024 v zložení - predsedníčka senátu JUDr. Andrea Sedlačková a členky senátu JUDr. Katarína Pramuková a JUDr. Jarmila Fúrová.

4. Dňa 23.04.2024 predsedníčka senátu JUDr. Andrea Sedlačková postupom podľa § 50 ods. 1 CSP predložila vec predsedovi NS SR a vzhľadom na argumentáciu, z ktorej žalovaný 1/ vyvodzuje zaujatosť Mgr. Soni Pekarčíkovej (vo veci sp. zn. 4Obdo/46/2023) v súvislosti s jej rozhodovaním v odvolacom konaní Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1Cob/84/2014, oznámila, že tiež bola členkou senátu v uvedenom odvolacom konaní. Dňa 25.04.2024 predseda NS SR pod č. KP 106/2024 oznámil, že o vylúčení podľa uvedeného oznámenia rozhodovať nebude, keďže dňa 24.04.2024 bola žalovaným 1/ uplatnená námietka zaujatosti voči JUDr. Andrei Sedlačkovej a JUDr. Kataríne Pramukovej, o ktorej musí rozhodnúť iný senát obchodnoprávneho kolégia NS SR (§ 54 ods. 3 CSP, čl. XVIII ods. 4 Rozvrhu práce NS SR na rok 2024 v platnom znení).

5. Dňa 24.04.2024 došlo najvyššiemu súdu podanie žalovaného 1/ zo dňa 23.04.2024, označené ako návrh žalovaného v 1. rade podľa § 49 a nasl. CSP na vylúčenie sudkýň pani JUDr. Andrei Sedlačkovej a pani JUDr. Kataríny Pramukovej z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Najvyššom súde SR pod sp. zn. 3Ndob/19/2024.

6. V odôvodnení námietky zaujatosti žalovaný 1/ opísal stav v konaní sp. zn. 4Obdo/46/2023, pričom podrobne poukázal najmä na tie dôvody dovolania žalobcu, ktoré majú súvisieť s iným konaním pred Okresným súdom Bratislava II sp. zn. 24Cb/50/2007 a v tomto konaní vydaným právoplatným rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave z 09.03.2015, č. k. 1Cob/84/2014-1328, v senáte v zložení - JUDr. Andrea Haitová, Mgr. Soňa Pekarčíková, JUDr. Andrea Sedlačková (v tom čase sudkyne Krajského súdu v Bratislave). O dovolaní žalovaného 1/ proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu bolo rozhodnuté rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29.06.2016, sp. zn. 3Obdo/40/2015, pričom predsedníčkou tohto dovolacieho senátu bola JUDr. Katarína Pramuková. Preto dôvody, pre ktoré žalovaný 1/ podaním z 11.04.2024 vzniesol námietku zaujatosti voči Mgr. Soni Pekarčíkovej v dovolacom konaní sp. zn. 4Obdo/46/2023, sa podľa žalovaného 1/ obdobne majú týkať aj JUDr. Kataríny Pramukovej a JUDr. Andrey Sedlačkovej v konaní o námietke zaujatosti sp. zn.

3Ndob/19/2024.

7. Tieto dôvody zhrnul tak (časť C, bod 33 návrhu), že medzi žalobcom a žalovaným 1/ existuje (v meritórnom konaní sp. zn. 4Obdo/46/2023, pozn. najvyššieho súdu) spor o viacerých otázkach týkajúcich sa právoplatného rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 09.03.2015, č. k. 1Cob/84/2014-1328, pričom žalobca žiada, na rozdiel od žalovaného 1/, aby súd vychádzal z dôvodov uvedeného právoplatného rozsudku. Žalovaný 1/ vyjadril pochybnosti, či Mgr. Soňa Pekarčíková bude sporné meritórne otázky posudzovať objektívne a nestranné (t.j. otázky viazanosti súdu uvedeným právoplatným rozhodnutím, relevantnosti dôvodov tohto rozhodnutia, súladu skutkových zistení so skutočným stavom, dôkaznej situácie a ďalšie). Podľa žalovaného 1/ budú obe ním namietané sudkyne (JUDr. Katarína Pramuková, JUDr. Andrea Sedlačková) tvrdenia uvedené v námietke zaujatosti voči sudkyňi JUDr. Soni Pekarčíkovej „vnímať a hodnotiť inak ako sudcovia, ktorí neprejednávali a nerozhodovali vo veci UVO c/a 1. SE a 2. VV o určenie neplatnosti Zmluvy o prevádzke VEG, v rámci ktorého bol vydaný Rozsudok KS BA z 9.3.2015 a Rozsudok NS SR“, a teda, že obe namietané sudkyne nebudú posudzovať „objektívne a nestranné tvrdenia uvedené v námietke zaujatosti voči Mgr. Soni Pekarčíkovej“. Žalovaný 1/ zvýraznil, že „nemá dôveru“, že namietané sudkyne budú o uplatnenej námietke (voči Mgr. Soni Pekarčíkovej, pozn. najvyššieho súdu) konať a rozhodovať nestranné a že ak vylúčené nebudú, má „odôvodnené pochybnosti“, že „bude porušené jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru“.

8. K uvedenej námietke zaujatosti žalovaného 1/ z 23. apríla 2024 sa v konaní sp. zn. 3Ndob/19/2024 písomne vyjadrili obe namietané sudkyne. JUDr. Katarína Pramuková uviedla, že subjektívne sa zaujatá necíti, k sporovým stranám a ich zástupcom nemá žiaden pomer a z objektívneho hľadiska rozhodovala v súvisiacej veci vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 3Obdo/40/2015. Poukázala na rozhodnutie predsedu najvyššieho súdu z 12.12.2023 KP 250/2023, podľa ktorého rozhodovanie v súvisiacej veci zakladá objektívne dôvody pre vylúčenie sudcu pre pomer k sporu. JUDr. Andrea Sedlačková vo vyjadrení uviedla, že rozhodovala v súvisiacej veci na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 1Cob/84/2014 ako členka odvolacieho senátu, čo je predmetom námietky zaujatosti vznesenej sporovou stranou. Taktiež poukázala na rozhodnutie predsedu najvyššieho súdu z 12.12.2023 KP 250/2023.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte podľa ust. § 54 ods. 3 CSP, určenom rozvrhom práce najvyššieho súdu na rok 2024 v platnom znení, posudzoval opodstatnenosť námietky zaujatosti uplatnenej žalovaným 1/ (§ 52 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 49 ods. 1 a 2 CSP) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci.

10. Podľa ust. § 49 ods. 1, 2 a 3 CSP, sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti. (2) Vylúčený je i sudca, ktorý prejednával a rozhodoval ten istý spor na súde inej inštancie. (3) Dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

11. Podľa ust. § 52 ods. 1 CSP, strana má právo z dôvodov uvedených v § 49 uplatniť námietku zaujatosti.

12. Podľa ust. § 52 ods. 2 CSP veta prvá, v námietke zaujatosti musí byť okrem všeobecných náležitostí podania uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, kedy sa strana uplatňujúca si námietku o dôvode vylúčenia dozvedela a dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých ktoré nemôže bez svojej viny pripojiť.

13. Podľa ust. § 54 ods. 3 CSP, ak je namietaný sudca senátu najvyššieho súdu, rozhodne o námietke zaujatosti iný senát najvyššieho súdu.

14. K námietke uplatnenej žalovaným 1/ v konaní Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Ndob/19/2024, proti sudkyňiam tohto súdu, JUDr. Kataríne Pramukovej a JUDr. Andrei Sedlačkovej,

najvyšší súd aj vo všeobecnosti uvádza, že účelom ustanovenia § 49 ods. 1 CSP je prispieť k neustrannému prejednávaniu vecí, k nezaujatému prístupu súdu k stranám sporu alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

a. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je stranou sporu, zástupcom strany, prípadne intervenientom, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne, napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho neustrannosť),

b. k stranám sporu, k zástupcom strán sporu alebo k osobám zúčastneným na konaní (o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu k uvedeným osobám charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu, a to tak pozitívneho ako aj negatívneho).

15. Pri posudzovaní dôvodnosti tvrdení o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu je nutné vychádzať zo zákonnej prezumpcie neustrannosti sudcu a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k sporu, k stranám sporu, k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o ich nezaujatosti (§ 49 ods. 1 CSP).

16. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania určitej veci buď na základe uplatnenia námietky zaujatosti stranou sporu (§ 52 CSP) alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 50 CSP).

17. Obsahom práva na prerokovanie vecí pred neustranným súdom pritom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie vecí neustranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia vecí pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

18. Vzhľadom k tomu, že rozhodnutie o vylúčení sudcu predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu iba výnimočne a zo závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

19. Nadriadený súd, resp. senát najvyššieho súdu v zmysle § 54 ods. 3 CSP, môže vylúčiť namietaného sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí až vtedy, keď je evidentné, že vzťah sudcu nie je stranou len tvrdený, ale že skutočne existuje a svojou povahou a intenzitou vykazuje znaky relevantné v zmysle § 49 ods. 1 CSP. Rozhodujúca je teda existencia objektívnych skutočností, ktoré sa musia preukázať, a nie subjektívne domnienky uvedené stranou sporu.

20. V posudzovanej veci dospel o námietke rozhodujúci senát najvyššieho súdu (ďalej tiež „senát najvyššieho súdu“) k záveru, že nie sú dané dôvody pre vylúčenie sudkyne JUDr. Andrey Sedlačkovej - predsedníčky senátu a sudkyne Kataríny Pramukovej - členky senátu, ktorému bola predmetná vec (sp. zn. 3Ndob/19/2024) pridelená na rozhodnutie o námietke zaujatosti uplatnenej žalovaným 1/ voči sudkyňi najvyššieho súdu Mgr. Soni Pekarčíkovej ako členky senátu konajúceho v dovolacej veci sp. zn. 4Obdo/46/2023.

21. Svoj záver senát najvyššieho súdu u oboch namietaných sudkýň konajúcich vo veci sp. zn. 3Ndob/19/2024 odôvodňuje tým, že žalovaným 1/ nebola preukázaná skutočná zaujatosť ním namietanej sudkyne, JUDr. Kataríny Pramukovej, ani sudkyne JUDr. Andrey Sedlačkovej. Z obsahu predloženého súdneho spisu, námietky zaujatosti a ani z vyjadrení dotknutých sudkýň, nevyplýva (v tomto štádiu konania) splnenie zákonných dôvodov uvedených v ustanovení § 49 ods. 1 CSP pre rozhodnutie o

vylúčení namietaných sudkýň z konania vo veci sp. zn. 3Ndob/19/2024.

22. Žalovaný 1/ žiadnym, ani len nepriamym spôsobom nepreukázal, že by sudkyňa najvyššieho súdu JUDr. Katarína Pramuková, mala pomer k stranám sporu, k ich zástupcom, resp. k prejednávaniu sporu, ktorý by bolo možné kvalifikovať ako dôvod jej vylúčenia z prejednávania a rozhodovania veci v konaní najvyššieho súdu sp. zn. 3Ndob/19/2024. Z objektívneho hľadiska za taký pomer k sporu/veci nemožno považovať ani samotnú rozhodovaciu činnosť JUDr. Kataríny Pramukovej ako predsedníčky dovolacieho senátu, v už právoplatne skončenom konaní sp. zn. 3Obdo/40/2015, ktorý sa týkal iného sporu za účasti žalovaného 1/ a ktorého predmetom bolo posúdenie - určenie neplatnosti právneho úkonu (zmluva o prevádzke VEG z 10.03.2006) v konaní Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 24Cb/50/2007. Určujúce je, že predmetom rozhodovania vo veci sp. zn. 3Ndob/19/2024 nie sú skutkové okolnosti ani právna argumentácia strán vo veci samej (tu o určenie neplatnosti Dohody o usporiadaní majetkovo-právnych vzťahov VEG z 24.03.2006 v konaní Okresného sud Bratislava II sp. zn. 23Cb/163/2008, odvolací rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 12.10.2022 sp. zn. 3Cob/87/2020), ale výhradne posúdenie námietky zaujatosti vznesenej žalovaným 1/ (voči členke senátu vo veci sp. zn. 4Obdo/46/2023) a jej dôvodnosti z hľadiska úpravy obsiahnutej v § 49 a nasl. CSP.

23. Žalovaný 1/ žiadnym, ani len nepriamym spôsobom nepreukázal, že by sudkyňa najvyššieho súdu JUDr. Andrea Sedlačková, mala pomer k stranám sporu, k ich zástupcom, resp. k prejednávaniu sporu, ktorý by bolo možné kvalifikovať ako dôvod jej vylúčenia z prejednávania a rozhodovania veci v konaní najvyššieho súdu sp. zn. 3Ndob/19/2024. Z objektívneho hľadiska za taký pomer k sporu/veci nemožno považovať ani samotnú rozhodovaciu činnosť JUDr. Andrey Sedlačkovej ako členky odvolacieho senátu, v už právoplatne skončenom konaní Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1Cob/84/2014, ktorý sa týkal iného sporu za účasti žalovaného 1/ a ktorého predmetom bolo posúdenie - určenie neplatnosti právneho úkonu (zmluva o prevádzke VEG z 10.03.2006) v konaní Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 24Cb/50/2007. Určujúce je, že predmetom rozhodovania vo veci sp. zn. 3Ndob/19/2024 nie sú skutkové okolnosti ani právna argumentácia strán vo veci samej (tu o určenie neplatnosti Dohody o usporiadaní majetkovo-právnych vzťahov VEG z 24.03.2006 v konaní Okresného sud Bratislava II sp. zn. 23Cb/163/2008, odvolací rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 12.10.2022 sp. zn. 3Cob/87/2020), ale výhradne posúdenie námietky zaujatosti vznesenej žalovaným 1/ (voči členke senátu vo veci sp. zn. 4Obdo/46/2023) a jej dôvodnosti z hľadiska úpravy obsiahnutej v § 49 a nasl. CSP.

24. Senát najvyššieho súdu rozhodujúci vo veci sp. zn. 5Ndob/13/2024 si je vedomý relevantnej judikatúry EŠLP, Ústavného súdu Slovenskej republiky a rozhodovacej praxe najvyššieho súdu o vylúčení sudcov z prejednávania a rozhodovania sporov, resp. o dôvodnosti námietok zaujatosti sudcov. Nepochybne integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zároveň na druhej strane zahŕňa aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v tom zmariť hroziace riziko, že by vo veci mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca.

25. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „EŠLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto

hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESĽP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

26. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnúc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku).

27. Z uvedenej judikatúry ESĽP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

28. Vo všeobecnosti obsahom práva na spravodlivý súdny proces je viacero čiastočných práv, ktoré spolu vytvárajú jeho obsah. Jedným z týchto práv je aj právo každého domáhať sa svojho práva na nestrannom súde. Pojmovou zložkou základného práva domáhať sa svojich práv na nestrannom súde je nestrannosť sudcu. Pod pojmom nestranný sudca možno rozumieť osobu, ktorá je nezávislá na prejednávanej veci, stranách sporu, ich právnych zástupcoch v tom zmysle, že je voči nim neutrálna, žiadna z nich nemá apriórne žiadnu výhodu, ani nevýhodu, prednosť, či nedostatok. Je potrebné rozlišovať subjektívne hľadisko nestrannosti, t.z. osobné presvedčenie a správanie konkrétneho sudcu v danej veci a objektívne hľadisko nestrannosti, t.z. či sudca poskytuje dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek oprávnenej pochybnosti o jeho nestrannosti (III. ÚS 16/2000).

29. Článok 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje predovšetkým prístup k súdu a rovnaké právne postavenie účastníkov v konaní pred ním; len v takom prípade sa vytvárajú podmienky na ochranu základných práv a slobôd v konaní pred súdom (viď napr. III. ÚS 24/2005). Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutia v konkrétnej veci boli výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie o veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve

rozhodnúť (III. ÚS 71/97).

30. Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné zdôrazniť, že pri rozhodovaní, či je skutočne daný dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je určujúce to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne existujú okolnosti, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca má určitý, nie nezaujatý vzťah k sporu alebo k sporovým stranám, zúčastneným osobám, resp. k ich zástupcom.

31. Z podanej námietky žalovaného 1/ v podstate vyplýva, že v súvislosti so zistením zloženia senátu vo veci sp. zn. 3Ndob/19/2024, dňa 19.04.2024, uplatnil v podaní z 23.04.2024, voči JUDr. Kataríne Pramukovej a JUDr. Andrei Sedlačkovej námietku zaujatosti spočívajúcu v tvrdení viacerých okolností, ktoré by mali spochybňovať ich nestrannosť pri prejednaní a rozhodnutí veci sp. zn. 3Ndob/19/2024. V podstate ide o okolnosť ich rozhodovacej činnosti týkajúcej sa diametrálne odlišnej veci, než rozhodovania o námietke zaujatosti sudcu vo veci sp. zn. 3Ndob/19/2024. Ide o tvrdenú súvislosť s rozhodnutím a prijatými závermi v meritórnom spore, vedenom pred Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. 24Cb/50/2007, v ktorom namietané sudkyne participovali v konajúcich senátoch inštančne na úrovni odvolacieho resp. dovolacieho súdu. Tu senát najvyššieho súdu zdôrazňuje, že podľa § 49 ods. 3 CSP dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti. Žalovaný 1/ v námietke zo dňa 23.04.2024 považuje za objektívny dôvod pre vylúčenie vo veci sp. zn. 3Ndob/19/2024 v podstate ním len tvrdený predsudok oboch namietaných sudkýň pri rozhodovaní o (ne)vylúčení sudkyne Mgr. Soni Pekarčíkovej, pričom má spočívať v rozhodovacej činnosti namietaných sudkýň v inom, právoplatne skončenom konaní, čo spadá pod negatívne vymedzenie dôvodov v § 49 ods. 3 CSP, pre ktoré sudcu z prejednávania a rozhodovania veci vylúčiť nemožno.

32. Súčasne je potrebné pre úplnosť uviesť aj z hľadiska dôvodov podľa § 49 ods. 2 CSP, že rozhodovanie o námietke zaujatosti nespadá pod inštančný postup a v tejto súvislosti senát najvyššieho súdu primerane poukazuje na závery prijaté v unesení sp. zn. 5Ndob/5/2024 z 26.03.2024, z ktorých vyplýva, že rozhodovanie sudcov v dovolacom konaní, teda v inštančnom postupe, týchto sudcov nediskvalifikuje, resp. nevylučuje z rozhodovania (iného senátu) najvyššieho súdu podľa § 54 ods. 3 CSP, ktoré nie je konaním a rozhodovaním súdu inej inštancie v zmysle § 49 ods. 2 CSP. V tejto súvislosti senát najvyššieho súdu poukazuje primerane na judikát č. R 42/2023 (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Ndob/7/2023 zo 16. augusta 2023). Taktiež je potrebné dodať, že JUDr. Katarína Pramuková ako aj JUDr. Andrea Sedlačková meritórne rozhodovali na dovolacom resp. odvolacom súde, avšak v inom spore, než ktorý je predmetom dovolacieho konania sp. zn. 4Obdo/46/2023, resp. vo vzťahu k nemu vyvolanom námietkovom konaní sp. zn. 3Ndob/19/2024. Preto nie sú splnené žiadne dôvody pre vylúčenie uvedených namietaných sudkýň ani podľa § 49 ods. 2 CSP.

33. Pokiaľ teda žalovaný 1/ námietku zaujatosti JUDr. Kataríny Pramukovej ako aj JUDr. Andrey Sedlačkovej odôvodňoval ich rozhodovacou činnosťou v inom spore, tak ako už bolo povedané vyššie, tieto okolnosti podľa § 49 ods. 3 CSP nie sú dôvodom na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci. Aj preto neobstojí úvaha žalovaného 1/, že ním vznesenú námietku zaujatosti voči sudkyňi Mgr. Soni Pekarčíkovej, ktorá sa rovnako podieľala na meritórnom rozhodovaní v inom spore, vedenom pred Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. 24Cb/50/2007, a to ako členka odvolacieho senátu, nebudú namietané sudkyne posudzovať objektívne a nestranne vo veci sp. zn. 3Ndob/19/2024. Uvedená úvaha žalovaného 1/ zostala len v rovine jeho tvrdení a subjektívnych domnienok, z podstaty ktorých zjavne prežaruje obava žalovaného 1/, že vo výsledku nebude vyhovené jeho návrhu, resp. právnenému názoru. Takýto charakter napokon majú aj všetky jeho tvrdenia v námietkach založené na premise o existencii predsudku namietaných sudkýň z hľadiska prijatých záverov vo veci samej pri rozhodovaní v príslušných inštanciách v konaní vedenom pred Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. 24Cb/50/2007. Tieto meritórne závery však nijako nemôžu diskvalifikovať namietané sudkyne pri posudzovaní a rozhodovaní námietok zaujatosti v konaní sp. zn. 3Ndob/19/2024, výhradne z hľadiska aplikácie a interpretácie § 49 a nasl. CSP, a nie sporu samotného medzi stranami.

34. Senát najvyššieho súdu pri rozhodovaní prihliadal aj na subjektívne vyjadrenia namietaných sudkýň vo veci sp. zn. 3Ndob/19/2024, ktoré však pre rozhodnutie samotné neboli určujúce. Podstatná je vždy len objektívne preukázaná existencia odôvodnených pochybností o nezaujatosti, a teda vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, z hľadiska dôvodov podľa § 49 ods. 1 a/alebo ods. 2 CSP. V tomto prípade však senát najvyššieho súdu za také dôvody nepovažoval oboma sudkyňami naznačovanú súvislosť medzi spormi vedenými pred Okresným súdom Bratislava II sp. zn. 23Cb/163/2008 a sp. zn. 24Cb/50/2007, keďže predmetom ich rozhodovania v konaní sp. zn. 3Ndob/19/2024 je výhradne námietka zaujatosti, nie samotný spor medzi stranami, aktuálne v štádiu dovolacieho konania pod sp. zn. 4Obdo/46/2023.

35. Len pre úplnosť senát najvyššieho súdu dodáva, že nepovažuje za v danej veci vhodný poukaz na rozhodnutie predsedu najvyššieho súdu v inej veci, z 12.12.2023 KP 250/2023, kde ide o situáciu odlišnú, keď JUDr. Andrea Sedlačková na súde nižšej inštancie prejednávala a rozhodovala spor, v ktorom meritorne rozhodnutie priamo tvorilo základ (podklad) pre ďalší spor, z ktorého v dovolacom konaní (sp. zn. 3Obdo/58/2022) bola uvedená sudkyňa vylúčená z dôvodu pomeru k sporu (§ 49 ods. 1 CSP). Konanie a rozhodovanie vo veci sp. zn. 3Ndob/19/2024 však nie je možné považovať za rozhodovanie v spore (veci samej), a teda nemôže mať základ (podklad) v jej rozhodovaní v konaní Krajského súdu v Bratislave pod sp. zn. 1Cob/84/2014.

36. Z uvedených dôvodov senát najvyššieho súdu uzatvára a zhrňa, že pri svojom rozhodovaní prioritne vychádzal z prezumpcie nestrannosti konajúcich sudkýň JUDr. Kataríny Pramukovej a JUDr. Andrey Sedlačkovej vo veci sp. zn. 3Ndob/19/2024, pričom objektívne dôvody pre spochybenie ich nestrannosti z hľadiska námietok uplatnených žalovaným 1/, nevzhliadol. V neposlednom rade poukazuje na to, že každý sudca je profesionál, spôsobilý odosobniť sa pri výkone svojej funkcie a rozhodovať nestranne. Pokiaľ nie je preukázaný opak, resp. nie sú zjavné žiadne konkrétne indicie, ktoré budú opaku vážne nasvedčovať, je potrebné vychádzať z premisy o nestrannom sudcovi a neprelamovať princíp zákonného sudcu (teda neodnímať sudcovi vec pridelenú v súlade so zákonom, ani stranám neodnímať zákonného sudcu). Zo žiadnych skutočností tvrdných žalovaným 1/ nevyplýva, že by samotné rozhodovanie dotknutých sudkýň v inom, už právoplatne skončenom konaní vo veci samej, objektívne odôvodňovalo existenciu pochybností o nezaujatosti namietaných sudkýň, teda o ich profesionálnej schopnosti bez predsudku, nestranne posúdiť dôvodnosť námietok zaujatosti vznesených žalovaným voči inej sudkyňi najvyššieho súdu v inom konaní vo veci samej podľa úpravy v § 49 a nasl. CSP.

37. Keďže z obsahu námietky zaujatosti v spojení s obsahom spisu, ani z vyjadrení namietaných sudkýň neboli zistené žiadne skutočnosti významné z hľadiska ustanovenia § 49 ods. 1 CSP, ktoré by objektívne boli spôsobilé spochybníť ich nezaujatosť a nestrannosť ako členiek senátu, ktorý koná a rozhoduje vo veci vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 3Ndob/19/2024, o námietke žalovaného 1/ konajúci senát najvyššieho súdu podľa ustanovenia § 54 ods. 3 CSP rozhodol tak, že JUDr. Katarínu Pramukovú a JUDr. Andreu Sedlačkovú nevylúčil z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci.

38. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.